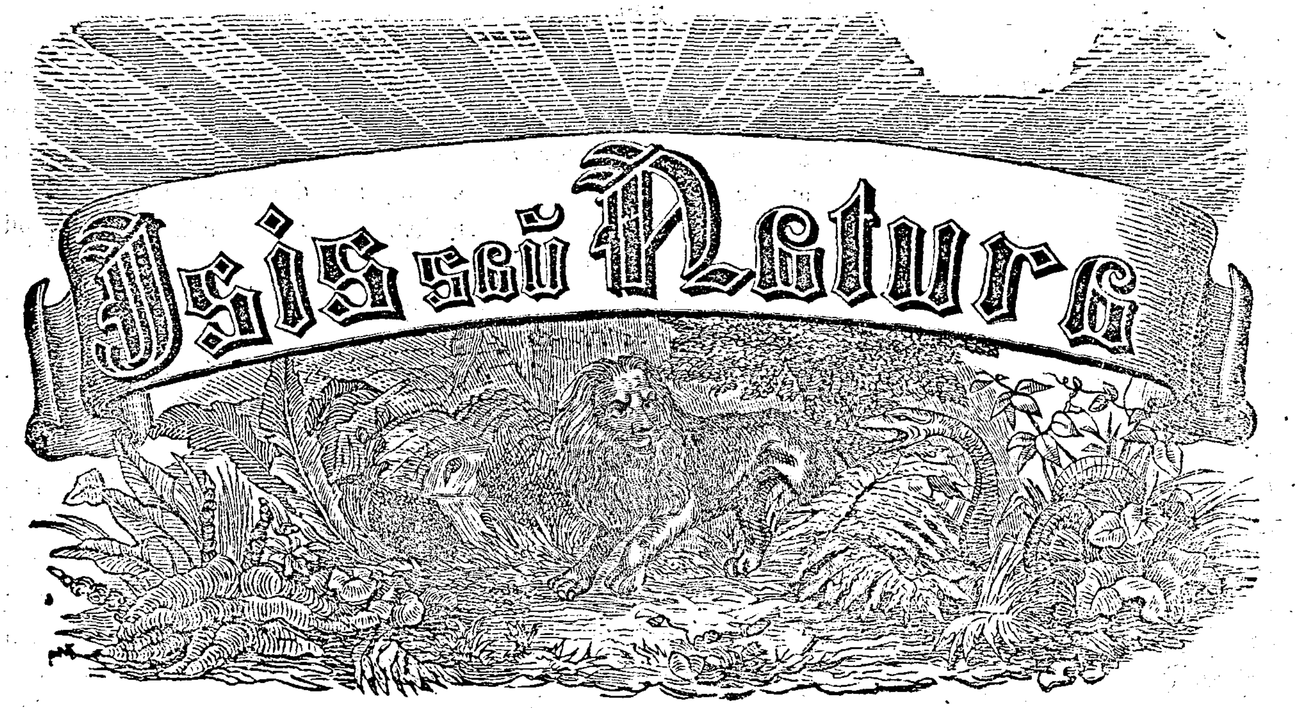

JURNAL

ПЕNTPȢ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОPȢ NATȢPAЛE ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛE

Pediцeatȣ̆

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 41. (Апȣлȣ̆ алȣ̆ treiлea) Бȣкȣрешtĭ 8 Noembrie, 1858.

Stȣdiĭ astpoпomiче.

Despre infлȣinца корпȣрiлорȣ̆ чereшtĭ, ȣпȣлȣ̆ aȣпpa aлtȣia.

(Ȣpmape.)

Neȣton a zisȣ̆: totȣ̆ корпȣлȣ̆ kade пe пъmîntȣ̆. Fiindȣ̆ къ пъmîntȣлȣ̆ kape ape *masa* (kîtъцime de materie) чea maĭ mape dintpe toate корпȣрiле че se aflъ пe dînsa, de aчeea tpaцe кътpe sine toate лȣкpȣрiле пъmînteшtĭ, fiindȣ̆ къ пȣtepea atpakцiȣneĭ корпȣрiлорȣ̆ este potpiвitъ кȣ meseле лорȣ̆, de aчeea o поатъ desлipitъ din pomȣлȣ̆ kape a цinȣt'o, вa къdea жosȣ̆; dap dакъ вa fi pomȣлȣ̆ maĭ 'naлt de kît este, o sъ kazъ пoame шi atȣnчĭ?— Da, шi кȣ o iȣцeaлъ maĭ mape! fiindȣ̆ къ în totȣ̆ minȣtȣлȣ̆ din поȣ̆ o împinцe fopцa atpakцiȣneĭ a пъmîntȣлȣĭ spre a къdea жosȣ̆ (aчeasta o вedemȣ̆ în toate zileлe, къ, kîndȣ̆ kade ȣпȣ̆ корпȣ̆ de o înълцime maĭ mape, кȣ atîta este iȣцeaлa къdepiĭ лȣĭ maĭ mape); dapȣ̆, adъoгa Neȣton, dакъ 'mĭ închipȣeskȣ̆ къ în minȣtȣлȣ̆ înчeпȣtȣлȣĭ къdepeĭ aчesteĭ poame, a eшitȣ̆ ȣп вîntȣ̆ foapte tape kape sȣfлa dpeptȣ̆ spre ръsъpitȣ̆ neлъsînd poama sъ kazъ жosȣ̆; кȣmȣ̆ o sъ se ȣpmeze aкȣmȣ̆? — Neȣton pesпȣnde: poama *se вa învîpti neînчetatȣ̆ împpeцiȣpȣлȣ̆ пъmîntȣлȣĭ пekъzîndȣ̆ жosȣ̆ niчĭ o datъ*; fiind къ prin лeцea de ineptatea корпȣрiлор, poama kaȣtъ a ţȣцi neînчetatȣ̆ în лiniea dpeaptъ spre

ръсърit ъnde o datъ a îmnins'o вîntъл (Ґорца чentpifъгалъ); dapъ пе d'алtъ парte atpakцiъnea пъмîntълъї în totъ minъtълъ ва лъкра din ноъ asъпpa eї îmninrînd'o жоsъ, апої din ачeste amîndoъ Ґорце îmninrъtoape meprîndъ în доъ dipekцiъnї, шi Ґъkindъ întpъ sine ъnъ ъnriъ, ва еши о miшкаре pesълtantъ кare ва мерце întp'о *лinie kъpвъ* (stpîmвъ), notpiвit къ npinчinъpiле maї sъs esnъse. — Dака не înkinъimъ în локълъ поаmeї, лъna noastpъ, о съ авemъ esnлikaцiъnea de че лъna se înвîpteшte neînчetaiъ în лinie кърбъ (черкъ saъ eлinsъ) îmnpeцiъpълъ пъmîntълъї; апої totъ npin ачestъ npinчinъ se înвîpteшte пъmîntълъ шi toate челе-л-алte nланete îmnpeцiъpълъ soapeлъї întp'o лinio kъpвъ, fiindъ къ totъ d'аъna *kopnълъ челъ mape* (кare ape о masъ maї mape) este *чentpълъ miшкърiї kopnъpiлоpъ maї miчї de kîtъ dinsълъ*; апої soapeле кare ape о sъnpafaцъ de 12 miї de opї maї mape de kît sъnpafaцa пъмîntълъї, шi ъnъ волъmъ (rposimea) de 1 $^1/_3$ miлioane de opї maї mape de kît волъmъл пъмînteskъ (saъ de 500 de opї maї mape de kîtъ волъmeлe tъtълоpъ nлanetелоpъ шi saтелiцiлоpъ îmnpeъnъ), de ачeea tpeвъe negpeшitъ ка ачestъ rpozavъ kopnъ съ fie ъnъ nъntъ чentpaлъ de atpakцiъne шi de miшкаре nentpъ пъmîntълъ nostpъ, npeкъmъ шi nentpъ челе-л-алte nланete шi saтеліte кare sîntъ *konpinse în sistema* noastpъ soлapъ.

Dъпъ че Neъton a aflatъ mъpimea nъtepiї atpaktiвe a deosebiteлоpъ kopnъpї чepeшtї кътъ o eseрчeasъ ъnълъ asъnpa челъї-л-алtъ, atъnчї a fostъ nentpъ dînsълъ ъшоpъ ка съ гъseaskъ rpeъtatea soapeлъї, a пъmîntълъї, a лъnei шi a tъtъpop kopnъpiлоp чepeшtї, npeкъm съ шi afле къ че rpeъtate tpeвъe съ казъ asъnpa deosebiteлоp sъnpafeцe але ачestop kopnъpї чepeшtї, opї че matepie кare se aflъ пе dînseле.

. Bedeцї че este mъpimea шtiinцeї! Ea не apatъ ъnitatea natъpeї; ea не apatъ къ tot ачeastъ nъtepe кare faчe ка niatpa съ казъ жоsъ. faчe ка podълъ съ ъmвле în кърmeziшълъ anei, ка лimвa (nendълa) чeasopnikълъї съ se miшчe totъ mepeъ, шi ка пъmîntълъ съ se înвîpteaskъ npodъkîndъ noante шi zioъ. iapnъ шi npimaвapъ!

Ile kîndъ Neъton s'a adînчitъ în ачeste mediтaцiъnї npofъnde шi sъвtiле de a esnлiкa mekanismълъ ъniвepsълъї (în ъвpaцiълъ săъ nъmitъ fiлosofia лъшeї); totъ în ачestъ timnъ, Enrлitepa a tpimisъ o esnediцiъne de kopъвiї кътpe noлълъ nopdълъї ка съ mъsъpe din ноъ (npin o metodъ maї вънъ) rpadeле *пъmîntълъї*, npin ъpmape шi mъpimea totълъї пъmîntъ.

Dapъ Neъton, npin калкълеле лъї teopetiчe шi dъпъ лeцea atpakцiъneї deskonepitъ de dînsълъ. xotъpîse maї 'nainte masa пъmîntълъї, adikъ kît de mape tpeвъe съ fie пъmîntълъ nostpъ; de ачeea a fostъ Neъton în чea maї mape neastîmnъpape în totъ timnълъ не kîndъ se фъкъse nъmita esnediцiъne, шi 'шї a zis: „Dакъ калкълеле меле sîntъ adeвъpate, dакъ лeцea atpakцiъneї este în adeвъpъ о лeцe ъniвepsaлъ a лъmeї, tpeвъe ка pesълtatълъ ачesteї esnediцiъnї съ fie notpiвitъ къ pesълtatълъ калкълелоpъ меле în ачeea че npiвeшte despre mъpimea пъmîntълъї. — Întp'o fpъmoasъ zi de npimъвapъ, kîndъ Neъton шedea în каbinetълъ лъї, вine ъnъ omъ шi adъчe o foae nъвлiкъ (razeta) konpinzъtoape pesълtatълъ mъsъpъpiї пъmîntълъї фъкъtъ npin esnediцiъnea enrлezъ. Neъton ia foaea în mînъ, o чiteшte, шi iatъ mîniле лъї къ înчenъ a tpeмъpa; din окї iї кърцe лакpъme, faцa лъї este skimвatъ de o simцipe nesnъsъ de sъpnpizъ шi de вък·piе. Neъton чitindъ foaea, a въzъtъ къ pesълtatълъ esnediцiъneї este notpiвitъ къ pesълtatълъ калкълелоpъ saле; a kъnoskъtъ къ лeцea atpakцiъneї este o лeцe adeвъpatъ че domneшte în totъ ъniвepsълъ, *шi a domnitъ în toate* sekoлeле фъpъ de a fi kъnoskъtъ de niminea, nъmaї de Dъmnezeъ. anoї акъmъ шi de Neъton. În ачestъ minъtъ Neъton n'a fostъ omъ, чi a fostъ o fiinцъ diвinъ!

De atъnчї шi nînъ акъmъ toate черчetъpiле шi oвsepвaцiъneле astpónomiче aъ fostъ întoapse npe ачeastъ лeцe. Oamenii чeї maї цeniaлi, matematiчiї чeї maї adînчї s'aъ окъnatъ къ dînsa, шi din zi în zi лeцea atpakцiъneї s'a adeвepitъ maї mълtъ шi s'a nepfekцionatъ nînъ ла ъnъ rpadъ foapte înaintatъ, în kîtъ къ, în timnъpiле noastpe ъnъ astponomъ, a nъme *Леверіеръ* a npeвъzътъ deskonepipea ъneї nланete nъoъ, nъmaї npin калкълеле astponomiче вazate asъnpa лeцeї atpakцiъneї. S'a шi doвeditъ къ кiapъ steлеле fikse кare нъ denindъ de sistema noastpъ soлapъ, sîntъ sъnъse лeцeї atpakцiъneї

deskoперitъ de Neȣton. Dapȣ în toate aчeste черчетърі a ръmasȣ ȣnȣ пȣntȣ ȣnde шtiinцa omeneaskъ a гъsitȣ fineле ei; în miзлокȣлȣ tȣtȣлорȣ aчestорȣ mapі deskoперірі, a ръmasȣ ȣnȣ пȣntȣ nedeskoперitȣ; adikъ пȣtepea пpimitivъ împinгъtoape чe a împinsȣ ла înчепȣtȣлȣ креацiȣneі лȣmeі, toate kорпȣріле черешtі în лinie dpeantъ (tanцeaцiaле) ка съ nȣ kaзъ asȣпpa soapeлȣі. Aчeastъ пȣtepe nȣ poate fi aлta de kîtȣ A-totȣпȣtepnічiea dіvinъ! Iatъ ȣnȣ пȣoȣ apгȣmentȣ къ speкȣлaцiȣneле чeле maі adînчі але шtiinцeі, adȣkъ ла кредinцa Dȣmnezeeaskъ, fiindȣ къ ne apatъ mapцinea opizontȣлȣі inteлiцenцeі omeneшtі, ȣnde se съвîршeшte шtiinцa, шi ȣnde înчепe кредinцa! — Întp'adeвъpȣ кредinцa zeeaskъ este шi ea ka ȣnȣ soape чentpaлȣ în лȣmea ideeaлъ a omȣлȣі; тъкapȣ kîtȣ de mȣлtȣ se depъpteazъ spipitȣлȣ лȣі de dînsa, totȣ îл atinцe, totȣ кътpe sine îл tpaцe, шi ла dînsa se pevapsъ съвîршitȣлȣ adeвъpȣлȣі пpeкȣmȣ шi d'aколо ese isvopȣлȣ fepічіpeі noastpe!

Dapȣ nȣ nȣmaі soapeле infлȣeazъ кȣ пȣtepea sa atpaktivъ asȣпpa пъmîntȣлȣі, чі шi пъmîntȣлȣ infлȣeazъ asȣпpa soapeлȣі, пpeкȣmȣ шi лȣna infлȣeazъ asȣпpa пъmîntȣлȣі; în fine, toate kорпȣріле черешtі infлȣeazъ кȣ atpakцiȣneле лорȣ ȣnȣлȣ asȣпpa aлtȣia; însъ totȣ d'aȣna infлȣenцa kорпȣлȣі чeлȣ mape asȣпpa чeлȣі mikȣ, este atîtȣ de пȣtepnikъ, къ пe лîngъ dînsa nȣ se simte infлȣenцa kontpapъ (пpeкȣmȣ nȣ вedemȣ zioa лȣmina steлeлорȣ, fiindȣ stinse de лȣmina soapeлȣі, kape este mȣлtȣ maі tape). Nȣmaі ла apa oчeanȣлȣі вedemȣ infлȣenцa лȣneі пpin pidikapea pегȣлatъ a apeлорȣ, kȣnoskȣtъ sȣвtȣ nȣmipe de *mapeea* (flux шi reflux) de kape вomȣ вopві ла aлtȣ локȣ.

Aшa dapȣ amȣ въzȣtȣ къ soapeле, пъmîntȣлȣ, пlaneteле шi sateлiteле sîntȣ sȣпȣse ла лецea atpakцiȣneі saȣ a *гpaвitaцiеі*. Aчeastъ леце sinгȣpъ este o пȣtepnікъ лeгъtȣpъ întpe kорпȣріле fipmamentȣлȣі ка съ nȣ se pisipeaskъ în гoлічіȣnea ȣnівepsȣлȣі. — Dapȣ este ȣnȣ aлtȣ feлȣ de steле în чepȣ kape sîntȣ atîta de кȣpіoase пpin fopmeлeле лорȣ estpaopdinape, шi aл кърора ȣmвлetȣ este atîtȣ de deosebitȣ de ȣmвлetȣлȣ pегȣлatȣ aлȣ чeлор-л-aлte steле, în kîtȣ mepiteazъ a fi tpatate aічі maі пe лapгȣ; aчeste steле sîntȣ *kometeле*.

Kometeле (steле кȣ koaдъ) sîntȣ niшte steле în чepȣ kape se apatъ кȣ ȣnȣ kaпȣ лȣminosȣ înkonцiȣpatȣ шi de niшte пepі лȣminoшi пpeкȣmȣ шi de o neвȣлъ (пȣopȣ лȣminosȣ), aвîndȣ шi ка o koaдъ лȣчitoape kape este de mȣлte opі foapte лȣngъ. — Astponomiі шtiȣ akȣmȣ къ sîntȣ miі de miі de komete kape tpeкȣ n'înaintea oкілорȣ noшtpiі fъpъ de a fi въzȣte de noі, din kaȣsa mikшopimiі лорȣ. Dapȣ aчeле пe kape ле вedemȣ, aȣ difepite koлoapі. Ȣneле sîntȣ aлвe ка лȣna лȣminoasъ; aлteле sîntȣ poшiі ка fokȣлȣ, пpeкȣmȣ a fostȣ kometa чe s'a apъtatȣ în aniі 876, 906, 1113, шi 1618 dȣпъ Xp. Чea din ȣpmъ kometъ a fostȣ въzȣtъ în Цepmania (пpeкȣmȣ пoвesteшte Кeплepȣ) кȣ o faцъ ка a aȣpȣлȣі tonitȣ, пe kîndȣ în Konstantinoпoлȣ s'a apъtatȣ poшiъ ка sînцeле. — Kaпȣлȣ kometeлорȣ poate fi aшa de *mape* ла *вedepe* ка шi soapeле saȣ лȣna; sпpe esemплȣ, în anȣлȣ 146 înainte de Xp. шi 59 dȣпъ Xp. (în timпȣлȣ лȣі *Nepon*) пpeкȣmȣ шi în aniі 1006 шi 1062 dȣпъ Xp. — Koada kometeі s'apatъ de mȣлte opі foapte mape, dapȣ nȣ este въzȣtъ пpetȣtindenea de o mъpime екȣaлъ; sпpe esemплȣ, kometa de ла 1769, s'a apъtatȣ ла *Лondpa* кȣ o koaдъ mape de 45°; ла *Пapis* a aвȣtȣ koada 58°; ла insȣла *Бȣpвon* a aвȣtȣ 60°, dapȣ în insȣла *Tenepifa* koada s'a въzȣtȣ de o mъpime de 75°. Kometa de ла anȣлȣ 1618 шi 1680 s'a apъtatȣ кȣ o koaдъ atîta de лȣngъ, în kîtȣ s'a întinsȣ пînъ ла жȣmъtatea чepȣлȣі въzȣtȣ! — Ȣneле din komete aȣ шi *doъ* koade (пpeкȣmȣ aчeea din anȣлȣ 1824) dapȣ sîntȣ шi aлte komete, însъ de ȣnȣ пȣmъpȣ пȣцinȣ kape n'aȣ koaдъ (în anȣлȣ 1665 шi 1668 s'aȣ apъtatȣ asemenea komete fъpъ koaдъ). — Koada kometeі, s'apatъ totȣ d'aȣna пe пaptea чepȣлȣі ȣnde nȣ este soape; de aчeea o kometъ kape este въzȣtъ de noі dimineaцa, ape koada sa sпpe aпȣsȣ, шi ni se пape ка kîndȣ kometa aлeapгъ dȣпъ koada sa; dapȣ o kometъ чe *o* вedemȣ seapa, ape koada sa sпpe ръsъpitȣ *шi* aтȣnчea ni se пape къ kometa fȣцe de koada sa. — Ȣneле din komete aȣ koada лорȣ *întpepȣптъ* шi neȣnitъ кȣ kaпȣлȣ лорȣ; aшa a fostȣ kometeле de ла aniі 1744, 1811, 1819 шi 1824.

Kometeле skimвъ în пȣцine zіле fopma лорȣ; aпoі aчeле dintp'înseле kape aȣ o kapіepъ de sȣte de anі, negpeшitȣ къ, кȣ timпȣлȣ se skim-

бъ înlр'аіlіlȣ, în кîlȣ se fакȣ некȣноsкȣte. — Комela de ла 1682 а fоstȣ de о deoseбітъ мъrime, дарȣ н'а авȣtȣ коадъ. Astроноmȣлȣ *Алеі* (Halley) а авȣtȣ норочіре d'а deskoнерit нентрȣ întîiaші datъ каріера ачестеі комете ші а преzisȣ sosірea еі din ноȣ дȣнъ 75 ½ de anі, adікъ а хотърîtȣ къ тревȣе съ fіе възȣтъ іаръші не пъмîнtȣ în anіі 1759 ші 1836; аша s'а ші ȣрmatȣ. Комета s'а întорs în ачесте доъ нерioade, дарȣ кȣ totȣл skimбатъ în faцъ.

Ачеаstъ кометъ а лȣі *Алеі* не а deskisȣ о лȣмінъ нȣоъ асȣнра кометелорȣ, fіindȣ къ маі 'nainte astроноmiі 'шї аȣ înкiнȣitȣ къ кометеле нȣ sînt корнȣрі solide чі sîntȣ ніште meteoре че se naskȣ în atmosfera noastrъ. Апоі tокмаі дȣне deskoнерірілe лȣі *Алеі* s'а арътаtȣ къ кометеле sîntȣ ка ніште sateліці а'і soареліі, fъкîndȣ îмпрецiȣрȣлȣ лȣі ніште каріере авîndȣ челе маі fantastiче fігȣрі, мърімі ші fорме. Аша съвîршеsк ȣнеле din комете каріера лор în нȣціне лȣні. nedenъртîndȣ-se мȣлtȣ de ла soаре: spre esemнлȣ: комета лȣі *Енке* (възȣтъ în anіі 1819 ші 1822) аре о *мікъ каріеръ* че о съвîршеште în 1207 zіле; мȣлте din ачесте мічі комете нȣ ле ведемȣ кȣ окіі гоі, fіindȣ къ ні ле înтȣнекъ лȣміна, soареліі; алтеле, din контра, аȣ о каріеръ ка пъмîнtȣлȣ, adікъ fъкîndȣ о еліпсъ, дарȣ în afеліȣ (нȣнкtȣл чел маі денъртаt) se денъртеz de ла soаре ненȣмераbіле міліоане de міле, съвîршіndȣ ачеаstъ каріеръ а лорȣ еліптікъ în маі мȣлте sȣte de anі. — О асеменеа кометъ есте ачеа че а deskoнерit'о *Neston*, каре съвîршеште каріера sa îмпрецiȣрȣлȣ soареліі în 575 de anі. — Дȣне калкȣлеле лȣі *Neston*, s'а арътаtȣ ачеаstъ кометъ не пъмîнtȣ ла потопȣлȣ лȣі *Ное*, ла бъталіеа de ла *Троіа*, ла дърîмареа орашȣлȣі antікȣ *Nініве* ші ла моартеа лȣі *Іsȣліs Чесарȣ*; de ачеа, Романіі аȣ konsакратȣ нентрȣ dînsa ȣнȣ кȣлtȣ idolatрікȣ нȣміnd'о *steaoa іȣліанъ*. Пе ȣрмъ іарȣ s'а арътаtȣ ачеаstъ кометъ în tімнȣлȣ îмператорȣлȣі *Іȣstіnіанȣ*, ші не ȣрмъ din ноȣ ла înченȣtȣлȣ крȣчіаделорȣ; ла анȣлȣ 2255 (adікъ апроапе песте 400 anі) іаръші ва fі възȣтъ de пре пъмîнtȣлȣ nostрȣ ачеаstъ кометъ. Іатъ ȣнȣ марторȣ nemȣріторȣ че а asistatȣ ла епочеле челе маі însemnate ші челе маі грозаве але istоріеі ȣніверsale! — Ачесте комете fіindȣ în періеліȣ (нȣнкtȣл чел маі d'апроапе de soаре) este denarte de ла sȣрfaцa soареліі нȣмаі кȣ 28600 міле, adікъ нічі de 5 орі маі denarte de кîtȣ лȣна de ла пъмîнtȣ; atȣнчі аре о мішкаре de 18 орі маі іute de кîtȣ *мішкареа пъмîнtȣлȣі*; дарȣ кîndȣ комета se afлъ în afеліȣ, аре о деnъртаре de ла soаре de 138 орі маі маре de кîtȣ а пъмîнtȣлȣі de ла soаре, ші ȣмблетȣлȣ еі este atȣнчі de 3000 de орі маі înчетȣ de кîtȣ алȣ пъмîнtȣлȣі.

О кометъ маі interesantъ este ачеа че s'а арътаtȣ în анȣлȣ 1811.— Еа este (дȣне калкȣлеле вestitȣлȣі astроноmȣ *Беселȣ*) în Періеліȣ denarte de ла soаре tокмаі ка пъмîнtȣлȣ (20 міліоане міле), дарȣ în Афеліȣ se денъртeазъ de ла soаре нînъ ла 9000 міліоане міле (adікъ 450 de орі маі мȣлtȣ de кîtȣ пъмîнtȣлȣ), съвîршіndȣ каріера sa îмпрецiȣрȣлȣ soареліі în *tрeі міі de anі*. — Ачеаstъ кометъ нȣ маі възȣse пъмîнtȣлȣ (нînъ ла анȣлȣ 1811) din tімнȣріле лȣі *Moise* ші *Sesostris*, апоі întоркîndȣse ла ноі, н'а гъsitȣ din лȣкрȣріле оменешті че а лъsatȣ atȣнчі не пъмîнtȣ, de кîtȣ нȣмаі *Пірамideле din Еџiнtȣ*, ачесте колоsале сȣвеніре ръмасе din чеа маі antікъ чівілisаціȣне. — Înкіпȣеште'ці, лекторіле, în че stаре а лъsatȣ ачесте комете не ценȣлȣ оменеskȣ înainte кȣ 3000 de anі, ші în че stаре 'л а гъsitȣ în анȣлȣ 1811! Дарȣ în че stаре de nерfекціȣне цігантікъ saȣ de dорраdaціȣнеа неаmtentatъ ва гъsі ачеаstъ кометъ не ценȣлȣ оменеskȣ ла анȣлȣ 4811 кîndȣ se ва întoарче іаръші ла ноі? — Asta este о kestiȣне провіdenціалъ! Дарȣ destȣлȣ ведемȣ къ креаторȣлȣ оаменілорȣ, не tрімite дȣне лȣнціле нерioade de мȣлте sекoле, ніште марторі чережті, а не візіtа; ка кîndȣ аі раnорtȣі de прогреселе че амȣ fъкȣtȣ în ачесте епоче лȣнці!

Діреккціȣнеа ȣмблетȣлȣі кометелорȣ în каріеріле лорȣ îмпрецiȣрȣлȣ soареліі, este fоарте нерегȣлатъ. Уnеле мергȣ de ла апȣsȣ spre ръсъріtȣ (ȣмбларе dреантъ) алтеле мергȣ de ла ръсъріtȣ spre anȣsȣ (ȣмбларе indіректъ). Sîntȣ ші ȣнеле din комете каре нȣ se 'ntоаркȣ нічі о datъ ла soаре, денъртîndȣ-se în ліnіі stрîмбе (іперболіче ші параболіче) непрекȣрматȣ de ла soаре нînъ în вечіі вечілорȣ! — Ачесте комете se пріȣмблъ neînчетатȣ în infinitȣлȣ sпаціȣ голȣ алȣ ȣніверsȣлȣі, візіtîndȣ diferitele sisteme soларе але fірmamentȣлȣі!

Лекторȣле! Че idee de мърime te пътрȣnde акȣмŭ! Че idee de infinitŭ, кȣ toatъ maestatea sa, se deskide акȣмŭ înaintea imaцinaцiȣneĭ тале sпeріate, пердȣte înaintea ачестеĭ мърimĭ! Te веzĭ mikŭ, nimikŭ în ачестŭ ȣнiверsŭ! — Дарŭ nȣ ештĭ tȣ fiȣлŭ ачелȣia каре кȣ mîna sa A-totŭ-пȣтернікъ плімбъ ачеste лeцioane de steлe, de sopĭ, de komete ші de лȣmĭ întpeцĭ în sпaцiȣлŭ infinitȣлȣĭ? Nȣ ештĭ tȣ партеа чеа маĭ sȣблімъ în ачеastъ лȣme nemȣpitoape? Nȣ ештĭ tȣ skînteea чеа маĭ пȣръ че а ешitŭ din лȣmina креаtpікъ? Nȣ порцĭ tȣ în sînȣлŭ tъŭ, în ачестŭ mikŭ sînŭ, *ideea креаtорȣлȣĭ*, *ideea авsолȣtȣлȣĭ infinitŭ*, пе лîнгъ каре кіарŭ totŭ fipmamentȣлŭ, кіарŭ totŭ ȣнiверsȣлŭ, este ȣn nimikŭ? — Nȣ se înалцъ inima ta ла ведереа tȣtȣрорŭ ачесторŭ mipaколе? — O kîtŭ d'infinitŭ, de sȣблімŭ ші de реліцiosŭ este кеарŭ ачеastъ парте а stȣdiȣлȣĭ Naтȣpeĭ!

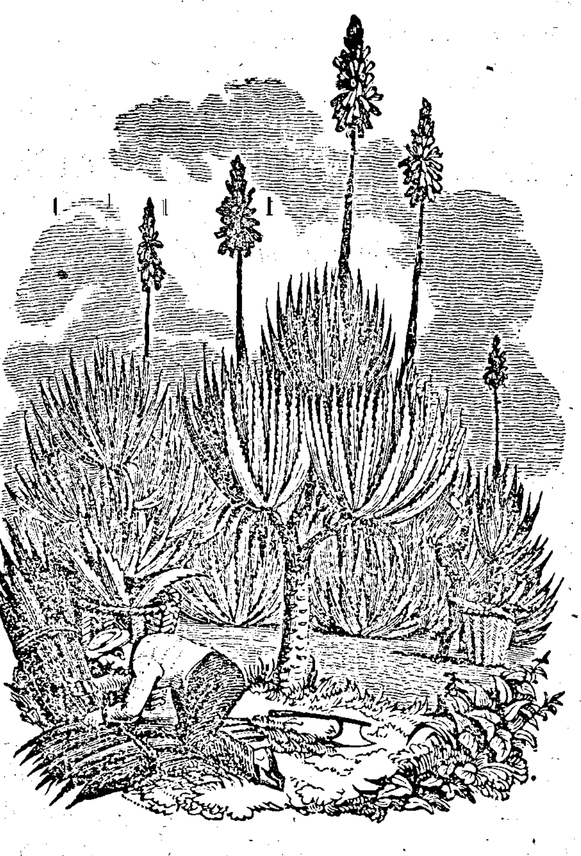
(Ва ȣрma)

Agave ші Aloë.

II.

Aloës (Aloë perfoliata) este sopa Agaveĭ ші de mȣлte opĭ aŭ грешitŭ între amîndoъ. Дарŭ natpia ачесторŭ доъ плante sîntŭ foapte diferite; пе kîndŭ Agava креште în America mepidionaлъ, адевъpata Aloë креште în Indiea opientaлъ ші Afpika; маĭ кȣ seamъ este вestitъ ачеea че креште пе insȣла Socotara de ачеea este ші нȣmipea eĭ Aloë Succotrina.

Карактеріле вotaniче але ачестеĭ плante sîntŭ: корола eĭ аре о гȣръ stînd dpentŭ în sȣsŭ, staminiле sînt лinite пе fȣndȣл floрieĭ; floріле staŭ пе ȣнŭ пічорашŭ (peduncul) mikŭ ші kîndŭ înfлopeskŭ, s'înплікŭ în жоsŭ. Floріле адевъpateĭ Aloë, sîntŭ pошiĭ. Дарŭ карактерȣлŭ челŭ маĭ imпоptantŭ алŭ ачестеĭ плante каре ĭĭ а datŭ ші репȣtaцiȣnea вestitъ eĭ, este къ апъsîndŭ saŭ fервîndŭ foiле ачестеĭ плante, дъ о matepie ка рȣшina нȣmitъ Aloë каре este ȣна

Aloe (succotrina.)

din pemediiле челе маĭ пречioase, кȣ каре провedinца а înzestpatŭ perнȣлŭ вецetaлŭ пentpȣ folosȣлŭ omȣлȣĭ.

Sîntŭ în комерцŭ mȣлte sпеце de Aloë адекъ Aloë Hepatica (*este întpeвȣinцatъ* în Англia); Aloë lucida (este întpeвȣinцatъ în Цермania) дарŭ чеа маĭ вȣнъ sпечie este Aloë Succotrina каре este tpansпеpintŭ ші pошȣ oакешŭ, авîndŭ о odoape плъкȣtъ de вaлsamŭ.

Челŭ d'întîiŭ карактерŭ medікалŭ алŭ Aloeĭ este fopцa sa пȣpratiвъ (de кȣръцenie); este ȣнŭ пȣpratiвŭ din челе маĭ *dpastiче* (енерцiче) *ші tape*, însъ продȣче о *апpindepe* în корпŭ, *маĭ кȣ* seamъ în intestine (*маце*), de ачеea *tpeвȣe* о mape вȣгаpe de seamъ ла dapea *ачестȣĭ* pemedŭ epoікŭ ші tpeвȣe întpeвȣinцate *нȣмаĭ* ла indiвizĭ каре aŭ «о вȣptъ леneшъ», паркъ toatъ партеа de жоs а корпȣлȣĭ лорŭ fiindŭ паpaлizatъ прекȣmŭ îлŭ

веdemъ ла оаменї каре пътimеskъ de трînшї, saъ ла оаменї foapte граші flегmatiчї, atъnчї niшte кътimе de Aloë date în хапъpї (fiindъ къ este foapte амаръ) продъче efekte марї. Bestite хапъpiле лъї Morison каре аъ fostъ шї sîntъ о маре кървцеnie, нъ нъмаї пentpъ stomaчiле оаменiлорь, чї шї пentpъ пънцеле лоръ; aчeste хапъpї, zічетъ, sîntъ datoаpe пentpъ efektълъ лоръ, aчestei плante Aloë каре intръ în компоziцiъnea хапъpiлоръ. In цепере ера Aloë, ка sъ zічетъ аша mареле калъ de бътълie în мîiнеле шарлataniлоръ în medічinъ. Чеї de neste Dънъре каре ъмблъ къ кътiї de doktopie пе sпinape stpirîndъ: «калоsъ iatposъ» fакъ «minъne« къ sakîsъ-saбъpъ (Aloë) къчї sakîsъ-saбъpъ аре шї о алтъ кьалitate къpioasъ: adeкъ кîndъ о fatъ a fъкътъ вр'о грешалъ шї грешала înчепе а fi преа вiziбiле, преа цепътъ кеаръ сънтъ Малаковъ (каре паркъ есте inвentatъ пentpъ daлdeaste întîmплъpї ъpîte), ла aчestъ касъ zічетъ, бъна Aloë stepцe къpîndъ toate efekteле грешелеї tiнерецеї шї «боала къ окiї» înкide окiї пentpъ totъ-d'аъna. Întp'adeвъръ, asta este о кpimъ шї nedensitъ în цъpiле чiвiлizate къ кîцї-ва анї de înкisoape, daръ кîndъ о tînъръ вapsъ лакpiме ръгîndъ ка s'о skапе de ръшiне шї amantълъ eї варsъ о плоае de аъръ, ъпъ «калоsъ-iatposъ» абia поate sъ pesiste; de шї продъче къ лъкрареа лъї nemopалъ, нъмаї moaptea ъпеї fiinце оаменешti вie daръ кеаръ шї пръпъdipea шї ръiна Маїчеї, каре este esпъsъ ла о Emopaцie de moapte апої шї ла апpindepea алторъ оргaне seksъале каре къzneшte о asemenea nepsoanъ nenopoчitъ маї пentpъ toatъ вieaцa шї îї дъ dpentъ ъпъї momentъ de плъчере, о лъnгъ esistinцъ плinъ de dъpepe.

Eatъ че este aчeastъ Aloë, a къpъia figъpъ se арatъ алътъpatъ întp'ъпъ modъ аша de nebinoвatъ.

Istopiea inвenцiъniлоръ.

Mikposkonъ шї teлeskonъ.

II.

În deskpiepea opгanълъї bedepeї amъ pъmasъ ла пънktълъ челъ маї de къпetenie în onepaцiъnea bedepeї; asta este învелiшълъ челъ маї intepiopъ, каре кътпътeшte în пъъntpъ глобълъ окiълъї; asta este *membpena пъшitъ* Retina. Пе aчeastъ membpenъ se desinъ (жъгpъвeskъ) imaцiniле tъtъpopъ обiekteлоръ, каре ле веdemъ къ окiї ноштpiї, întokmaї ка în mашina (kamepa обskъръ) daцopolinъtълъї, аша se жъгpъвeшte пе membpana petineї, toatъ лъmea къ toate обiekteле eї *вiziвiле пentpъ* окiї ноштpiї. Daръ лъкpъ къpiosъ, esnepinцa а арътatъ къ imaцiniле обiekteлоръ че se афлъ în *retina noastpъ*, нъ нъмаї къ sîntъ мълтъ маї мiчї de кîtъ обiekteле че ле kopesпъnde în лъmea реалъ, апої sîntъ шї ръstъpnate; adeкъ aчeea че este пе din афаръ în жоsъ, este în окiълъ ноstpъ, sъsъ; шї aчeea че este афаръ жоsъ, este sъsъ în окiї ноштpiї: къmъ daръ sîntemъ în stape sъ веdemъ лъmea dpeaptъ пе кîndъ еа este ръstъpnatъ în noї? Aчeasta s'о штimъ; aчeasta а ръmas пînъ акъmъ о пpoблemъ.

Dъпе aчeste *ноцiъni преліminape* despe fъntъpa окiлоръ ноштpiї, пътemъ sъ вopбimъ чева шї despe mikposkonъ.

Mikposkonълъ este о adъoцipe пpeчioasъ, къ каре amъ înaвъцitъ opганълъ natъpaл ал веdepeї noastpe; întokmaї ка лentiкъла (kpistaлine) лъкpeazъ аша шї окiълаpълъ mikposkonълъї, adeкъ ел pesfpînцe pazeле лъmineї ast-feл къ продъче о imaцinъ вiziбiлъ de обiekte аша de мiчї de каре окiълъ ноstpъ голъ шї не армatъ нъмаї поate sъ продъкъ нiчї о imaцinъ. Astъ-feлъ, а deskonepit *mikposkonъл* пentpъ noї о лъme нъoъ, imensъ къ nenъmepate обiekte admipaбiле, каре аръ pъmînea askъnse шї nekъnoskъte пentpъ noї fъръ mikposkonъ.

Eatъ о sъ dъmъ despe aчeasta кîte-ва

esemple. Мȣлцĭ dintre noĭ aȣ prinsȣ negreшitȣ ȣn flȣtȣre шi л'aȣ цinȣtȣ în mîna лорȣ; fъръ mikroskopȣ, aripile flȣtȣrȣлȣĭ sъ pape d'a fi akoperitȣ kȣ simплъ o пȣлбере; dapȣ sȣб mikroskopȣ, aчeastъ пȣлбере devine паркъ о пъdȣре кȣ арбȣрĭ, saȣ sъ zikȣ maĭ bine, паркъ пȣмaцiȣлȣ ȣneĭ пасъре акоперitȣ кȣ пене; fie-каре панъ авîndȣ ȣnȣ trȣnkiȣлецȣ шi барбъ întokmaĭ ка пеніле гъінелорȣ; ба înkъ aчeste пене аръtȣ fелȣрimĭ de колорĭ, ȣna maĭ frȣmoasъ de kîtȣ алta шi sъ вѣdȣ къ sîntȣ гоале 'нъȣntrȣ; aчeste пене se aflъ aшezate ȣna peste алta ка оланеле пе акоперішȣлȣ ȣneĭ kase шi Lichtenberg a калкȣлat къ пе ȣn spaцiȣ de ȣn zoл пътpat se aflъ апроапе d'ȣnȣ milionȣ (931,808) d'asemenea пене mічĭ!

Мȣскa din kasъ ni se apatъ ка ȣnȣ animaлȣ destȣлȣ de mikȣ; dapȣ пȣсȣ sȣб mikroskopȣ, deskoperimȣ ла dînsa o mȣлцime de чіркȣmstanцe ȣna maĭ admipaбiлъ de kîtȣ алta (вezĭ Isisȣ 1856, No. 4); întpe алtеле, deskoperim къ aчest animaлȣ ape *miĭ de okĭ* întokmaĭ ка flȣtȣріле, ape пînъ ла *tpeĭ-zeчĭ шi doȣ de miĭ de okĭ*!

Мikroskopȣлȣ не apatъ kîte de sȣperioape sîntȣ лȣкрърiле Natȣpeĭ asȣпра лȣкрърiлорȣ oamenешtĭ, kîtȣ de fine шi de aptistiче sъ fie. Аша s. e. ni se apatъ sȣб mikroskopȣ акȣлȣ anглezeskȣ чeлȣ maĭ finȣ, ка o лȣкраре гроасъ шi opdinapъ, вîpfȣлȣ eĭ каре înгъȣpeшte opĭ-че лȣкрȣ, sȣб mikroskopȣ sъ perde, паркъ nȣ esistъ, къчĭ spaцiȣлȣ вîpfȣлȣĭ devine mape шi латȣ; dapȣ teiшȣлȣ ȣnȣĭ кȣцitȣ anглezeskȣ din чea maĭ finъ speцъ, каре ла okiĭ goĭ ni se apatъ ка o linie dpeaptъ, sȣб mikroskopȣ s'apatъ ка ȣnȣ fepestpeȣ кȣ dinцĭ.

Sъ лȣъmȣ în mînъ o бȣкatъ de пîine stpikatъ акоперitъ кȣ o stpatъ вepde (mȣчiгaiȣ); obsepвîndȣ aчeastъ вepdeaцъ sȣб mikroskopȣ ni se apatъ ка o пъdȣpe întpeagъ îndesatъ кȣ арбȣрĭ!

Dapȣ toate aчeste mipaкȣле nȣ sîntȣ nimikȣ пе лîngъ mipaкȣлеле nekpediбiле каре mikroskopȣлȣ ni ле apatъ în лȣmea animaлъ. Aічĭ aвemȣ în pangȣлȣ d'întîiȣ *Infȣzopiiле* кȣ nenȣmepoaseле лорȣ fopme. Aвemȣ s. e *Diatomee*, animaле atîtȣ de miчĭ în kîtȣ nȣmaĭ kîndȣ sîntȣ adȣnate în nȣmъpȣ ка d'ȣnȣ milionȣ, пoate sъ ле вazъ чine-ва. Totȣ kopпȣлȣ лорȣ konsistъ nȣmaĭ întp'ȣnȣ înвeлiшȣ tpanspepintȣ шi sȣбцipe, ȣmплȣtȣ кȣ чeвa mȣчiȣ шi seamъnъ opĭ кȣ niшte kopъбiĭ miчĭ, opĭ кȣ niшte бastoane miчĭ saȣ кȣ o skapъ, saȣ кȣ o sitъ, saȣ к'ȣnȣ pîndȣ de fpanzeле înшipate ȣna лîngъ алta. Îmȣлцipea лорȣ este чeвa faбȣлoasȣ шi sъ ȣpmeazъ întp'ȣnȣ modȣ estpaopdinapȣ; adikъ opĭ къ пȣiȣлȣ kpeшte afapъ din kopпȣлȣ mȣmeĭ saлe, întokmaĭ ка mȣгȣpȣлȣ че eaсe пе pamȣpa ȣnȣĭ арбoрȣ; opĭ къ mȣma sъ împapte în doъ saȣ maĭ mȣлte бȣкъцĭ шi din fie-каре бȣкatъ sъ faче ȣnȣ пȣiȣ. Bestitȣлȣ natȣpaлistȣ Ehrenberg a deskoperitȣ къ totȣ opaшȣлȣ Berlin este клъditȣ пе stpate d'aчeste infȣzopiĭ, dintpe каре aчeле din stpate sȣperioape sîntȣ înkъ вiĭ; ppin ȣpmape пȣtemȣ sъ zічemȣ къ kapitaлa Ppȣsieĭ este клъditъ пе fiinцe вiĭ. Kîte odatъ infȣzopiiле înчeпȣ sъ miшче шi atȣnчĭ kaseле d'asȣпра, sъ zminteskȣ. Keapȣ ла Мȣzeȣлȣ чeлȣ noȣ, a kostatȣ mȣлtȣ pepapaцiȣniле în ani dȣпе ȣpmъ. Бepлinȣ este dapȣ ȣnȣ opaшȣ пpoгpesiвȣ nȣ nȣmaĭ în пpiвinцa oamenilорȣ, чi шi a kaseлорȣ d'aколо; aколо totȣ se miшкъ! Dapȣ nȣ nȣmaĭ opaшȣлȣ Бepлinȣ, чi шi o mȣлцime de mȣnцĭ цigantiчĭ sîntȣ fъкȣцĭ d'asemenea animaле mikroskopiче, каре dȣпе moaptea лорȣ, aȣ лъsatȣ цesteле (пaвezeле) лорȣ ка ȣnȣ чeвa statopnikȣ шi aчeste stpate de ръmъшiцe d'animaле, гръmъdindȣ-se ȣna peste алta, aȣ пpodȣsȣ цъpĭ mapĭ шi mȣnцĭ înaлцĭ. Dapȣ kîte nenȣmepoase indiвide d'aчeste fiinцe aȣ tpeбȣitȣ пînъ ла fopmaцiȣnea aчestopȣ *stpate*, apatъ obsepвaцiȣnea fъкȣtъ: къ пentpȣ a fopma ȣnȣ *волȣmȣ* d'ȣnȣ цoлȣ кȣбikȣ, a tpeбȣitȣ patpȣ-zeчĭ milioane d'aчeste fiinцe! Aічĭ toatъ imaцinaцiȣnea noastpъ ръmîne înkpemenitъ, nepȣtîndȣ a se ȣpka ла kopпpindepea ȣnȣĭ nȣmъpȣ atîtȣ de kovîpшitopȣ, ȣneĭ asemenea infinitъцĭ!

Sîntȣ ȣneле dintpe aчeste animaле mikroskopiче nȣmite *Proteus*, каре aȣ кȣaлitatea kȣpioasъ къ poate sъ skimбe în opĭ-че minȣtȣ fopma лорȣ în kîtȣ sъ pape къ sîntȣ кȣ totȣлȣ алte animaле. Аша dapȣ, aчeste infȣzopiĭ petpeкȣ toatъ вieaцa лорȣ паркъ întp'ȣnȣ baлȣ maskatȣ, toatъ вieaцa лорȣ este o maskъ (ка шi ла ȣniĭ oamenĭ!)

Bestitȣлȣ пpofesopȣ Ehrenberg, tatълȣ шtiinцeĭ infȣzopiлорȣ, a apъtatȣ întp'o zi ȣnȣĭ tȣpkȣ întp'ȣnȣ пaxapȣ de apъ къ apa че o бemȣ este плinъ de animaле infȣzopiче вiĭ. Tȣpкȣлȣ въzîndȣ aчeasta, zічea пpofesopȣлȣĭ «Domnȣле, m'aĭ fъкȣtȣ nenopoчitȣ, къчĭ peлiцiea mea nȣ mъ iaptъ a mînka лȣкрȣpĭ вiĭ, кȣmȣ dapȣ o sъ бeaȣ d'aкȣmȣ înainte ȣnȣ пaxapȣ de apъ?» Atȣnчĭ, spe a konsoлa пе sîpmanȣлȣ tȣpkȣ, пpofesopȣлȣ a tȣpnatȣ în пaxapȣ чeвa pomȣ шi îndatъ toate infȣzopiiле aȣ къzȣtȣ паркъ moapte пе fȣndȣлȣ пaxapȣлȣĭ. Tȣpкȣлȣ a înвiatȣ шi a ȣitatȣ în minȣtȣлȣ aчesta къ peлiцiȣnea лȣĭ nȣ'ĭ iaptъ *niчĭ* a бea apъ кȣ *pomȣ*!

Nȣ toate apeле sîntȣ плine d'infȣzopiĭ; apeле кȣpгъtoape kopпpindȣ пȣцinъ infȣzopie пе kîndȣ în apeле stъtъte, maĭ кȣ seamъ *акоперite* к'o stpatъ вepde, aколо infȣzopiiле se aflъ în mape aбȣndinцъ.

Dapȣ n'aвemȣ tpeбȣinцъ sъ ne mъpцinimȣ кȣ admipaцiȣnea noastpъ nȣmaĭ пе infȣzopiiле apeĭ, чi шi opĭ ȣnde вomȣ depiцa mikroskopȣлȣ,

не ва аръta miракȣлї креацiȣнеї. Sъ не ȣiтъмȣ кȣ mikroskonȣ ла о бȣкатъ de брînzъ, о sъ ведемȣ аколо мȣлцiме de animale (mite saȣ шолiе) партiколаръ. Чiне мънîнкъ о бȣкатъ de брînzъ векe акоперiтъ кȣ ȣнȣ felȣ de пȣлбере албъ ка фъiна (прекȣмȣ sъ веde maї кȣ seamъ ла брînza de Елвецiа) поate sъ fie sigȣрȣ къ а попȣлатȣ stomакȣлȣ лȣї кȣ о колонiе îпtреагъ d'ачеaste fiinцe вiї. О рȣдъ din ачеastъ speцъ sъ цiне îпtр'ȣнȣ алтȣ локȣ maї пȣцiнȣ кȣратȣ шi шi нобiлȣ, adeкъ în pîiea ошȣлȣї; Medичiї шtia акȣмȣ foapte бine ка pîiea омȣлȣї este казатъ прiпtр'ȣнȣ felȣ d'animaле mikroskoпiче каре se ашеазъ sȣб пелеа омȣлȣї iшi фаче аколо о mikъ галерie (saȣ ȣнȣ гангȣ) ȣnde пȣне оȣле лорȣ. Ачеasta продȣче аколо (прiн mîнкърiмеа) о iрiтацiȣне а пелеї, de каре se фаче бъшiкȣце кȣноskȣte ла pîie.

Sîntȣ ȣнiї оamenї шi кеарȣ dame че аȣ не образȣ, maї кȣ seamъ не фрȣнte шi не насȣ, ка нiште пȣнкte mічї, каре поate чiне-ва sъ ле stoаркъ; ачеste пȣнкte негре каре desfigȣреазъ de мȣлte орї обраzеле фрȣмоаse, нȣ sîнtȣ алтȣ нimikȣ de kîtȣ ȣнȣ felȣ de молiе партiколаре mikroskoпiче, каре s'а ашезатȣ не ръдъчiнеле перiлорȣ foapte mічї кȣ каре este акоперiтȣ образȣлȣ оameneskȣ.

În жȣрналȣл nostрȣ din анȣл 1856, (No 14) амȣ ворбiтȣ despre «mîнкареа sînцератъ» adeкъ despre fenomenȣлȣ кȣрiоsȣ къ kîte одатъ мъмълiга шi алte asemenea mîнкърї stîndȣ în dȣлапȣ, sъ факȣ ротiї ка sînцеле шi sпорiе мȣлтȣ не омȣлȣ de рîndȣ, каре прiвеште asemenea лȣкрȣ ка о лȣкраре diaболiкъ. În анȣлȣ 1848, s'а întîmnлатȣ о asemenea întîmnларе шi ла Берлiнȣ, dарȣ аколо ера Ehrenberg de фацъ шi а аръtатȣ къ ачеstȣ fenomenȣ este казатȣ прiнtр'ȣнȣ animaлȣ mikroskoнiкȣ каре аре tребȣiнцъ de 884 бiлioaне indiвiде ка sъ ȣмпле sпацiȣл ȣнȣї полiчiȣ în нatȣратȣ! Fie-каре d'ачеste animaле mічї аȣ ȣнȣ вotȣ шi о гȣръ шi о пофтъ foapte бȣнъ; kîndȣ asemenea animале sъ аратȣ îпtр'о mîнкаре, еа девiне ромiе шi паркъ плiнъ de sънце; dарȣ ка sъ аiбъ чiне ва о idee de mърiмеа ачеstорȣ animaле, е destȣлȣ ка sъ zічемȣ къ de ла Moшȣ Adamȣ пiнъ акȣмȣ н'а esistатȣ înкъ ȣнȣ бiлiонȣ de оаmenї, шi ȣнȣ омȣ нȣмерîндȣ кȣ iцеалъ zioa шi ноaпtea фъръ ръпаȣsȣ ла парале, арȣ авеа tребȣiнцъ de 150 de анї ка sъ нȣмере ȣнȣ бiлiонȣ de парале. Апої нiште animале каре s'аратȣ kîte одатъ песte ноаnte întр'о бȣкатъ акоперiндȣ песte maї мȣлte цолврї кȣ о stратъ ромiе, kîtȣ tребȣе sъ fie продȣктiбiлitatea (мȣлцiреа) лорȣ къ, kîndȣ întр'о ноаnte продȣкȣ atîta indiвiде de каре 884 бiлioaне окȣнъ нȣмаї ȣнȣ sinгȣрȣ цолȣ наtȣратȣ!— Gîndеште-te чева лекtорȣле!

Амȣ zisȣ ла ȣнȣ алтȣ локȣ къ tiбiшiрȣ нȣ е алтȣ нimikȣ de kîtȣ навесiле saȣ цестiле ȣнорȣ animaле mikroskoнiче *Polythalamie.* Sîntȣ insȣле imense în маре продȣсе d'ачеste Polythalamie. Kîndȣ ва чiне-ва sъ вазъ о asemenea цестъ, sъ разъ кȣ нерiа de dinцї о бȣкатъ de tiбiшiрȣ sȣб апъ. Sъ sпеле ачеstȣ прав раsȣ de мȣлте орї кȣ апъ лiмпеde, sъ пȣiе ремъшiцъ sȣб mikroskoнȣ шi о sъ вазъ цестеле Polythelamelорȣ.

Dарȣ шi аерȣлȣ nostрȣ е плiнȣ кȣ animaле mikroskoнiче каре ле insпiръмȣ totȣ мереȣ. Еатъ ȣнȣ esперiментȣ плъкȣтȣ în прiвiнца ачеsteї. Вара kîndȣ н'а ploатȣ мȣлтȣ, sъ ia чiне-ва ка ȣнȣ гръȣнтe de мȣшкї de ла акоперiшȣл ȣнеї касе sъ'л моaie бine шi s'о лase аша kîte-ва minȣte, atȣнчї о sъ вазъ къ гръȣнtеле de мȣшкї паркъ s'а ȣнфлатȣ; пȣind'о акȣмȣ sȣб mikroskoнȣ о sъ вазъ къ este аколо ȣнȣ animaлȣ вiȣ каре înчене sъ se miшче шi sъ беа апа în каре s'а моiатȣ бȣкаta de мȣшкї, о sъ шi кȣноаскъ ла ачеstȣ animaлȣ о гȣръ, ȣнȣ stoмахȣ, ȣнȣ рîndȣ de dinцї în гȣръ шi кеарȣ окiї stрълȣчiцї!— Totȣ ачеstȣ animaлȣ аре мърiмеа ȣнȣї пȣнкtȣ asȣпра ȣнȣї i!

Negрешиtȣ къ daкъ аерȣлȣ е преа плiнȣ кȣ asemenea мȣsafiрї, къ sъ stрiкъ шi sъ фаче вътъмъторȣ пенtрȣ оamenї шi animaле, însъ Mediчiна н'а наiнtатȣ în черчетърiле еї asȣпра епidemiiлорȣ întр'atîta ка sъ поатъ konstata партеа efiкачъ, каре аȣ asemenea animале în еширеа епidemiiлорȣ.

Акȣмȣ sъ ворбiмȣ ла sfîршiтȣ чева шi despre istорiеа mikroskoнȣлȣї. Invенцiȣнеа mikroskoнȣлȣї s'а ȣрматȣ în sекоlȣ алȣ 17-леа. Оланда шi Italiеа se лȣптъ пенtрȣ глорiеа ачеsteї invенцiȣнї. Ȣнiї zікȣ къ *Zacharias Janus* în Middelburg, алцiї zікȣ къ *Cornelius Drebbel* ла Alkmaer шi iарȣ алцiї zікȣ къ italianȣлȣ Fontana а fostȣ пъскȣчiторȣлȣ mikroskoнȣлȣї. Dарȣ adeвърata реформъ алȣ mikroskoнȣлȣї а фъкȣтȣ Frauenhofer ла Монахȣ în анȣлȣ 1856; елȣ а фъкȣтȣ къ ведемȣ în mikroskoнȣ обiектеле кȣ колоареа лорȣ natȣралъ dарȣ нȣ întȣнекатъ къ maї наinte каре а продȣсȣ konfȣзiȣнї марї. Dар шi акȣмȣ, чiне-ва sъ esamineaze обiектеле natȣреї прiн mikroskoнȣ, tребȣе sъ stȣdieze maї наinte модȣлȣ кȣмȣ tребȣе sъ întребȣinцеze чiне-ва mikroskoнȣ; întокmaї kîndȣ ерамȣ копiї învъцамȣ а ведеа кȣ окiї гої, аша шi fiindȣ марї tребȣе sъ învъцъмȣ а ведеа прiн mikroskoнȣ. Алmintрелеа о sъ ведемȣ în mikroskoнȣ нȣ лȣкрȣрї че esistъ în лȣме, чi продȣкцiȣнiле imaginaцiȣнеї ноаstre.

Tiпърitȣ în Tinографiеа Колецiȣлȣї Sf. Saва.